

UNIwersytet ZIELONOGÓRSKI
INSTYTUT NAUK O POLITYCE
I ADMINISTRACJI

Al. Wojska Polskiego 69, 65-762 Zielona Góra
tel. 68 328 47 73
e-mail: sekretariat@inpa.uz.zgora.pl

Zielona Góra, 19 II 2024 roku

dr hab. prof. UZ Aleksandra Kruk

Katedra Systemów Politycznych, Teorii Polityki i Administracji

Ocena dorobku Pana doktora Grzegorza Balawajdera
sporządzona w postępowaniu w sprawie
nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych,
dyscyplinie nauki o polityce i administracji

Recenzja została przygotowana w oparciu o kryteria określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i w odpowiedzi na uchwałę nr 9/2024 Rady Naukowej Uniwersytetu Opolskiego z dnia 18 stycznia 2024 roku w sprawie postępowania dotyczącego nadania stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji doktorowi Grzegorzowi Balawajderowi.

Habilitant uzyskał w 1989 roku magisterium z ekonomii w Instytucie Nauk Ekonomicznych w Wyższej Szkole Powstańców Śląskich w Opolu, a w 2000 roku stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce na Uniwersytecie Wrocławskim. Promotorem rozprawy doktorskiej był profesor Stefan Marek Grochalski, natomiast recenzowali ją profesor Teresa Łoś-Nowak oraz profesor Jerzy Świeca. Jego dysertacja dotyczyła światowego zadłużenia państw, jako problemu globalnego. Od 2000 roku G. Balawajder pracuje w Katedrze Studiów Europejskich w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Opolskiego. W latach 2008-2014 był zatrudniony w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe została wskazana książka „Granice Unii Europejskiej w kontekście współczesnych wyzwań kryzysu uchodźczo-migracyjnego, brexitu i pandemii koronawirusa”. Publikacja ukazała się w 2022 roku w Wydawnictwie Uniwersytetu Opolskiego w ramach serii „Studia i monografie”. Recenzentami wydawniczymi byli prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Jarosław Jańczak i dr hab. prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Katarzyna Czornik. Książka G. Balawajdera została opublikowana, gdy Unia Europejska zmaga się z napięciami, niestabilnością i konfliktami u jej granic i stała nie tylko przed zadaniem reform wewnętrznych, ale także zadaniem reagowania na problemy innych państw i narodów. Optymistyczna ocena globalizacji jest konfrontowana z postępującymi po sobie kryzysami: gospodarczym, migracyjnym, wywołanym pandemią covid, rozszerzaniem się autorytaryzmu i konfliktów zbrojnych u bram Unii Europejskiej czy obawami wynikającymi z zanieczyszczenia środowiska naturalnego lub cyberzagrożeń. Wobec silnego trendu krytyki globalizacji oraz obaw wynikających z kondycji państw demokratycznych ocena współpracy państw członkowskich w Unii Europejskiej oraz wskazanie prognoz i kierunków rozwoju polityki granicznej Unii Europejskiej jest zasadna z naukowego, ale także pragmatycznego punktu widzenia. Europejska polityka sąsiedztwa, oparta na postulatcie budowania dobrobytu i wdrażaniu wielowymiarowej europeizacji stała przed trudnym zadaniem. Potrzebne stały się przemyślane i ograniczające konflikty decyzje. Z tego punktu widzenia wybór problemu badawczego jest prawidłowy. Autor adekwatnie sformułował agendę i cele pracy, oceniał efekty istnienia granic i prognozował ich znaczenie w stosunkach międzynarodowych. Ma świadomość motywów istnienia granic, zarówno tych idealistycznych, jak i egoistycznych.

Wskazując główne problemy badawcze autor przeprowadził ich selekcję, pozostawiając czytelnikom poczucie straty związanej z marginalnym dostrzeżeniem znaczenia północnego wymiaru granic zewnętrznych Unii Europejskiej. Postawił w książce tezę główną, (we wprowadzeniu oczekiwana jest hipoteza i ten termin został użyty w autoreferacie), którą pogłębił tezami cząstkowymi. Według przyjętego punktu widzenia: „Wraz z rozwojem procesu integracji europejskiej, w warunkach ewolucji funkcji granic i odchodzeniem od jej wymiaru bariery na granicach wewnętrznych, pojawiły się wyzwania, które pozwalają na postawienie pytania o przyszłość granic w Unii Europejskiej. Proces

integracji „w głąb”, którego jedynym z instytucjonalnych wymiarów jest strefa Schengen, spowodował, że w obrębie wewnętrznych granic Unii Europejskiej i strefy Schengen zostały stworzone warunki dla pełnej swobody przemieszczania się jej obywateli. Jednakże od drugiej dekady XXI w. w obszarze Unii Europejskiej pojawiły się problemy, które spowodowały, że państwa Unii, mając na względzie swoje bezpieczeństwo, musiały podjąć działania, które istotnie wpłynęły na ograniczenie tej swobody”. Skoro procesy integracji europejskiej spowodowały ewolucję funkcji granic, pojawia się szereg zadań związanych z potrzebą przygotowania się na następstwa finansowe, administracyjne, infrastrukturalne, czy społeczne, których istota jest sygnalizowana w wybranych przez autora studiach przypadku.

Lektura stanowi kontynuację zainteresowań Autora problemami globalnymi, znaczeniem granic w perspektywie państwowej i wynikającej ze współpracy państw w ramach Unii Europejskiej. Należy zaznaczyć, że badacz systematycznie eksplorował problematykę współpracy transnarodowej i transgranicznej we wcześniejszych publikacjach, natomiast badania z zakresu studiów granicznych zyskały w ostatnich latach na popularności na całym świecie i w licznych dyscyplinach naukowych. Ich rola wynika m. in. z przesłanek pragmatycznych i jest powiązana z postępem technologicznym. Wykształcenie i wcześniejsze doświadczenia naukowe G. Balawajdera umożliwiły mu świadomy i przemyślany dobór zastosowanych metod i paradygmatów badawczych. Dokonujące się w przestrzeni globalnej zmiany na przełomie XX i XXI wieku oraz postęp technologiczny w zakresie podróżowania, kartografii, radzenia sobie z kosztami podróży czy zachowaniem zdrowia i bezpieczeństwa, wpłynęły na percepcję przekraczania granic wewnętrznych i zewnętrznych Unii Europejskiej. Dynamika dyskursu dotyczącego roli granicy odzwierciedliła reakcje na zagrożenia dla bezpieczeństwa związane z radykalizacją polityczną, ale także pożądane pozytywne efekty wynikające z potrzeby kumulowania postępu i dobrostanu.

Zaprezentowana przez G. Balawajdera książka dotycząca granic Unii Europejskiej cechuje strukturą złożoną z wprowadzenia, pięciu rozdziałów i podsumowania. Autor w pierwszym rozdziale badał granice państwa, jako kategorię geograficzną, prawną, polityczną i społeczną. W drugim rozdziale analizował instytucje granicy państw-członków Unii Europejskiej przez pryzmat regulacji unijnych. Trzy pozostałe rozdziały to studia przypadków – trzeci rozdział rozpatruje, bowiem reakcje na kryzys uchodźczo-migracyjny, czwarty – eksploruje problem granicy irlandzko-brytyjskiej w świetle brexitu, a piąty dotyczy roli granic Unii Europejskiej w kontekście pandemicznego zagrożenia.

W początkowych rozdziałach autor analizował wpływ globalizacji na rolę granic i państwa narodowego. Zdefiniowawszy granice państwową autor rozważał funkcje i

znaczenie granic zewnętrznych Unii Europejskiej oraz przyszłość granic wewnętrznych w Unii Europejskiej. Zwrócił uwagę na rolę transportu i w tym celu wykorzystał badania statystyczne. Wydaje się, że mógłby więcej uwagi poświęcić granicom fantomowym, ponieważ potrzeba świadomości roli tego typu granic wydaje się nadal aktualna. Na rozumienie roli granic wpływa także percepcja pokoleń Europejczyków, a wśród młodych Europejczyków dopiero pandemia koronawirusa spowodowała doświadczenie granicy. Istotną rolę w wyjaśnianiu odczuwania granic oraz projektowaniu działań w obszarze granicznym odgrywa język, będący czynnikiem wpływającym na procesy integracyjne, bądź dezintegracyjne. Wiele pytań prowokuje problematyka wpływu cyberprzestrzeni na funkcjonowanie i rozumienie granic we współczesnym świecie.

Badacz skupił się także w monografii oraz wcześniejszych badaniach na instytucjonalnym wymiarze granic Unii Europejskiej. Analiza roli granic w odniesieniu do wybranych sytuacji, tj. kryzys migracyjny, brexit, czy pandemia umożliwiła ocenę funkcjonowania Unii przede wszystkim przez pryzmat regulacji prawnych, podejmowanych przez instytucje Unii Europejskiej. Zaczynając od Traktatu Lizbońskiego autor oceniał funkcjonowanie strefy Schengen, Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, Europejskiej Sieci Patroli, Zespołów Szybkiej Interwencji na Granicy oraz Europejskiego Systemu Nadzoru Granicznego. Podkreślił znaczenie Konwencji dublińskiej z 1990 roku oraz Konwencji z Prüm.

Rozdział trzeci dotyczący kryzysu migracyjnego, jako wyzwania dla instytucji granicy w kontekście reakcji państw UE zawiera analizę przyczyn kryzysu oraz dość lakoniczną ocenę stanowisk wewnątrz państw członkowskich Unii Europejskiej wobec działań podejmowanych przez unijne instytucje odnośnie do europejskiego programu w zakresie migracji. Autor analizował działania agencji Frontex związane z przeciwdziałaniem nielegalnej migracji. Później zdiagnozował konsekwencje kryzysu migracyjnego dla strefy Schengen, wywołane potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w Unii Europejskiej i ocenił, że można wskazać zagrożenia dla działalności strefy Schengen. W tym miejscu można by odwołać się do związanych z potrzebą zapewnienia bezpiecznych granic i stabilności prowadzonych przez Unię Europejską polityk, m. in. rozwojowej, humanitarnej, czy przeciwdziałania terroryzmowi. W końcu rozdziału odniósł do sytuacji na granicy wschodniej Unii Europejskiej w kontekście nowych wyzwań migracyjnych. Zawarte w rozdziale wnioski warto by weryfikować w dalszych badaniach ze względu na dynamikę wydarzeń po 2020 roku.

W rozdziale czwartym, dotyczącym roli granicy irlandzko-brytyjskiej w obliczu brexitu zwrócono uwagę na obawy przed reaktywacją granicy irlandzko-brytyjskiej w roli bariery celnej. Wraz z prognozowaniem jak brexit może wpłynąć na poziom inwestycji zagranicznych w Republice Irlandii i w Wielkiej Brytanii, wyrażano obawy przed fizycznymi kontrolami towarów, wzrostem kosztów certyfikowania towarów pod względem przestrzegania przepisów sanitarnych oraz weterynaryjnych oraz kosztami wywoływanymi zwiększeniem czasu przeznaczanego na kontrolę towarów. Autor zaprezentował trzy modele uregulowania gospodarczo-celnego wymiaru granicy Wielkiej Brytanii z Unią Europejską: norweski, szwajcarski oraz regulacje Światowej Organizacji Handlu. G. Balawajder zauważył, że gospodarcze relacje między Irlandią i Wielką Brytanią można porównywać z relacjami pomiędzy USA a Kanadą oraz Australią a Nową Zelandią. Odniósł się do zastosowania koncepcji smart border pomiędzy Irlandią a Wielką Brytanią.

Rozdział piąty o granicach Unii Europejskiej w kontekście pandemicznego zagrożenia zawiera przegląd prawnych działań, które ograniczały swobodę przekraczania granic z powodu pandemii koronawirusa. W drugiej części autor przeanalizował funkcjonowanie strefy Schengen w warunkach rozwoju pandemii. Tytułem wprowadzenia mógłby zaznaczyć, jak wielkie destrukcyjne znaczenie wywoływały wcześniej choroby i zarazy. Należałoby także zauważyć rolę środków masowego przekazu, emocji i edukacji w reakcjach na pandemiczne zagrożenie. Autor wnikliwie analizował z kolei działania Komisji Europejskiej dotyczące ograniczeń w podróży w celu przezwyciężenia epidemii, zwrócił także uwagę na rolę uprzywilejowanych korytarzy w celu zapewniania na czas żywności i środków medycznych. W tej części odwołał się także do Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Zaznaczył, że w podejmowanych działaniach istotne były kryteria epidemiologiczne, wydolność służby zdrowia i możliwości monitorowania sytuacji. Ważnym elementem badań jest ocena gospodarczych następstw pandemii oraz regulacji związanych z przywracaniem swobody przemieszczania, np. związanych z rolą paszportu kowidowego.

Badacz dobierając źródła zwraca uwagę na proveniencję autorów i reprezentowane przez nich podejścia badawcze. Bibliografia w książce jest obszerna, zbudowana w dużej mierze z publikacji w języku angielskim, polskim i francuskim. Autor znalazł materiały w cenionych czasopismach, tj. „Geopolitics”, „Journal of Historical Geography”, „European Journal of International Relations”, „The Economic and Social Review”. Odwoływał się do badań prowadzonych w ośrodkach akademickich i renomowanych think thankach. Mankamentem jest wymieszanie w wykazie bibliografii dokumentów, raportów i artykułów prasowych. Książka mogłaby zostać uzupełniona o mapy obrazujące szlaki migracyjne,

jednak ich brak mogą rekompensować odsyłacze do źródeł, na których można znaleźć poszukiwane informacje.

Dyskurs o polityce granicznej Unii Europejskiej oraz praktycznej jej realizacji, czy percepcji tejże polityki przez aktorów zewnętrznych oraz obywateli Unii Europejskiej stał się jednym z najbardziej kluczowych elementów debaty o przyszłym kierunku funkcjonowania Unii Europejskiej. Powracają wizja twierdzy Europy i obawy wynikające z pogłębiającej się rywalizacji w środowisku międzynarodowym oraz radykalizacji w państwach członkowskich. Budowane strategie i prognozy przyszłości UE przestrzegają przed zmiennością w środowisku międzynarodowym. Unia Europejska, wraz ze swoją wizją ładu opartego na przestrzeganiu zasad demokratycznych oraz praw człowieka staje przed licznymi dylematami, a polityka państw Unii Europejskiej stanowi sprawdzian woli współpracy na forum Unii Europejskiej oraz przewyższania partykularnych dążeń. Zarysowane dylematy wskazują na rolę przemyślanych scenariuszy działań w oparciu o elastyczną, odporną na ryzyko politykę. Podczas gdy w 2011 roku prezydencja Polski zamierzała przekonać państwa Unii Europejskiej do realizacji partnerstwa wschodniego, wystąpiła wtedy potrzeba sprawnych reakcji na wydarzenia w obszarze Afryki Północnej i na Bliskim Wschodzie. Pojawiają się pytania, jakie propozycje przedłoży Polska w związku z zaplanowaną na 2025 rok prezydencją w kontekście polityki granicznej UE. Podobne dylematy dotyczą innych państw UE, które zostały postawione przed obowiązkiem zaprezentowania indywidualnych i wspólnotowych projektów wynikających z potrzeby realizacji polityki granicznej. Chociażby na początku 2024 w ramach szczytu Włochy-Afryka postulowano realizację rozszerzonego partnerstwa z Afryką, w oparciu o Plan Mattei. Państwa Europy Środkowo-Wschodniej wykazują szczególną wrażliwość i obawy wynikające z braku poczucia bezpieczeństwa spowodowanego wojną na Ukrainie. Synchronizacja celów i interesów państw członkowskich w Unii Europejskiej w obszarze polityki granicznej napotyka nadal na szereg wyzwań.

Ocena innych osiągnięć dokumentujących działalność naukową, organizacyjną, dydaktyczną i popularyzującą naukę

Po uzyskaniu stopnia doktora G. Balawajder prowadził badania we współpracy z profesorem Stefanem Markiem Grochalskim. Efektem tych badań był realizowany w latach 2008-2010 projekt „Granice w Unii Europejskiej”. Polegał na zbadaniu wśród studentów percepcji funkcji granic na pograniczach Polski. Badania prowadzone zostały poprzez kwestionariusz przygotowany w języku polskim, czeskim, niemieckim, angielskim i

rosyjskim. Rezultatem badań jest „Raport” opublikowany w 2010 roku na Uniwersytecie Opolskim. Przeprowadzone badania umożliwiły G. Balawajderowi rozpowszechnienie ich w środowisku międzynarodowym, na bazie współpracy Uniwersytetu Opolskiego z czeskimi i niemieckimi naukowcami. W 2011 roku G. Balawajder i profesor Aleksandra Trzcielińska-Polus wzięli udział w konferencji „Regionale Identität und transnationale Räume in Ost-Mittleuropa”, zorganizowanej przez Uniwersytet Techniczny w Chemnitz. W 2012 roku G. Balawajder i profesor A. Trzcielińska-Polus opublikowali artykuł „Die Fortentwicklung der „Institution Grenze im gegenwärtigen Europa“ w książce „Regionale Identität und transnationale Räume in Ostmitteleuropa“. (red. Garsztecki, I. Scherm oraz Ch. Waack (...), Thelem 2012, s.63-74). Artykuł ukazał się także w języku czeskim w monografii tych samych redaktorów ((red. Garsztecki, I. Scherm oraz Ch. Waack (...), Thelem 2012, s.66-78). Następnie G. Balawajder uczestniczył w międzynarodowej konferencji naukowej „Regionale Identitäten und regionale Akteure in Sachsen und Tschechien in ostmitteleuropäischen Vergleich“. Konferencja została zorganizowana przez Uniwersytet Techniczny w Chemnitz oraz Uniwersytet Jana Evangelisty Purkiny w Ústí nad Labem. Efekty zaprezentowanych podczas konferencji badań ukazały się także w języku czeskim i niemieckim (Po niemiecku i czesku artykuł „Die Staatsgrenze als Determinante der Identität Sachsen und Tschechien. Regionale Identitäten und transregionale Verflechtungen in Ostmitteleuropa -Sasko a Česko“ / „Statni hranice, jako determinanta identity Sasko a Cesko” w książce „Regionalni identity a transregionalni propojeni ve sredni a vychodni Evrope. Redaktorami byli S. Garsztecki, M. Jeřábek, I. Scherm Thelem 2015.

G. Balawajder uczestniczył także w krajowych projektach badawczych, tj.:

- 1). „Dylematy polityki bezpieczeństwa Polski na początku drugiej dekady XXI wieku”. Projekt Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Katowicach i Zakładu Stosunków Międzynarodowych w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego. Działanie zostało sfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych i sfinalizowane w 2014 roku.
- 2). „Stosunki Polski z mocarstwami w drugiej dekadzie XXI wieku”. Projekt został zrealizowany przez Zakład Stosunków Międzynarodowych w Instytucie Nauk o Polityce i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Spośród konferencji, w których uczestniczył G. Balawajder wymienić należy zorganizowaną na macierzystym uniwersytecie międzynarodową konferencję naukową „Nowe wyzwania dla studiów granicznych. Perspektywa regionalna, europejska i globalna”. Wśród tematów wiodących konferencji (polityka transgraniczna i reżimy graniczne, granice i

terytorialność, historia pograniczy, brexit i nowe granice pomiędzy Unią Europejską i Wielką Brytanią, COVID-19 i jego wpływ na przepływy transgraniczne, współpraca i integracja transgraniczna, międzynarodowe migracje, zarządzanie wielopoziomowe, regionalna paradyplomacja, mniejszości narodowe i etniczne, nowe podejścia w studiach granicznych, nowy regionalizm, tożsamość na pograniczu i tożsamość regionalna) znalazły się treści mające odzwierciedlenie w zainteresowaniach i rezultatach badawczych habilitanta.

G. Balawajder uczestniczył także w bloku ekonomicznym Ogólnopolskiego Forum Gospodarczego, Ogólnopolskim Kongresie Europeistyki oraz wielu konferencjach ogólnopolskich i europejskich. Jego wypowiedzi dotyczyły często dylematów globalizacji i integracji europejskiej, współpracy transgranicznej i transnarodowej. Często był zapraszany do paneli z zakresu gospodarki międzynarodowej.

Zaangażowanie w realizację projektów realizowanych na Uniwersytecie Śląskim oraz uczestnictwo w konferencjach organizowanych na Uniwersytecie potwierdzają kompetencje potrzebne w pracy zespołowej, niezbędnej do realizacji wielu zdań badawczych, wymagających systematycznych, wieloletnich prac badawczych.

G. Balawajder jest autorem artykułów w czasopiśmie Uniwersytetu Opolskiego „Border and Regional Studies”, które w latach 2013-2020 ukazywało się pod tytułem „Pogranicze. Polish Borderlands Studies”. W 2013 roku opublikował artykuł „Granica państwa, jako kategoria wielowymiarowa” (s.44-56), w 2017 roku „Instytucja granic zewnętrznych Unii Europejskiej a zapewnienie bezpieczeństwa państw członkowskich w warunkach współczesnego kryzysu migracyjnego” (s.201-223); w 2018 roku „Instytucjonalny wymiar ochrony granic zewnętrznych Unii Europejskiej w kontekście bezpieczeństwa państw członkowskich” (s.77-101); w 2022 roku „The borders of the European Union in the context of the States’ response to the pandemic threat and the legal framework for the actions taken” (s. 249-271).

Trzeba, niestety, zauważyć, że badacz wykazywał małą aktywność w zakresie publikacji w innych polskich i zagranicznych czasopismach naukowych. W 2013 roku ukazał się jego artykuł „Warunki członkostwa państw w strefie Schengen” w „Opolskich Studiach Administracyjno-Prawnych”. W 2020 roku ukazał się w języku angielskim w „Roczniku Strategicznym” jego artykuł „The British-Irish Border in the Context o Brexit”. Badacz legitymuje się za to wieloma artykułami w pracach zbiorowych, które były publikowane w języku polskim. Przygotował również recenzje artykułów dla czasopism „Poliarchia” (studenckie czasopismo naukowe Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego) oraz dla czasopisma naukowego „Konteksty Społeczne”,

wydawanego przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Ponadto był recenzentem Wydawnictwa Naukowego Tygiel.

G. Balawajderowi powierzano zadania związane z promowaniem wiedzy o samorządności. Wygłosił wykład dotyczący 25-lecia samorządności miasta Opole, brał udział w regionalnych spotkaniach mających na celu edukowanie o roli społeczeństwa obywatelskiego, samorządu i tożsamości lokalnej. W 2019 roku realizował zadanie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, które polegało na przygotowaniu scenariusza seminarium pt. „Opolskie 15 lat w Unii Europejskiej” oraz wykładu „Polska w strefie Schengen – obowiązki, prawa i oczekiwania”. Współpracował z Ośrodkami Debaty Międzynarodowej w Opolu i Katowicach oraz z Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej w Opolu. G. Balawajder uczestniczył w debatach podejmując się roli dyskutanta i moderatora.

Jest członkiem opolskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oraz doświadczonym i nagradzanym dydaktykiem, który wypromował wiele studentek i studentów. Otrzymał Nagrodę Rektora Uniwersytetu Śląskiego, profesora dr hab. Józefa Musielaka. Na Uniwersytecie Opolskim przewodniczył Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów, pracował w Uczelnianej Komisji Wyborczej. Na Uniwersytecie Opolskim prowadzi zajęcia z zakresu ekonomii i systemów gospodarczych, ekonomii, regionów i euroregionów, dyplomacji ekonomicznej oraz globalizacji i regionalizacji. Pełnił funkcję opiekuna roku na kierunku bezpieczeństwo międzynarodowe. G. Balawajder pracował na stanowisku dyrektora Społecznego Językowego Liceum Ogólnokształcącego im. Alberta Einsteina Wolnego Stowarzyszenia Edukacyjnego Regionu Opolskiego. Prowadził zajęcia dydaktyczne z przedmiotów podstawy przedsiębiorczości i wiedza o społeczeństwie (program rozszerzony). Od 24 do 27 maja 2022 roku w ramach programu Erasmus przebywał na Uniwersytecie Śląskim w Opawie, gdzie także pracował ze studentami.

Konkluzja

Podsumowując całościową ocenę dorobku Grzegorza Balawajdera – jego rozprawy habilitacyjnej oraz pozostałych osiągnięć publikacyjnych, innych działań naukowych organizacyjnych, dydaktycznych, popularyzujących naukę Habilitanta stwierdzam, że spełnia wymagania stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w zakresie nauk o polityce i administracji. Autor konsekwentnie pogłębiał zainteresowania badawcze w zakresie czterech subobszarów, które wskazał:

1. Specyfika granic we współczesnej Europie;

2. Obywatel Unii Europejskiej a przekraczanie granic;
3. Granice w wymiarze schengen'skim;
4. Bezpieczeństwo granic w obszarze Unii Europejskiej.

Wnioskuje za dopuszczeniem dorobku naukowego G. Balawajdera do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Aleksandra Kinde